

РЕЦЕНЗИЯ

От: Проф. д-р Елена Младенова Шипковенска, д.м.
Член на научното жури – заповед № Р-109-162 /14.04.2022 г.
На Ректора на МУ-Варна

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност „ПРОФЕСОР”
в област на висшето образование 7 „Здравеопазване и спорт”,
по професионално направление 7.1. Медицина; научна специалност
„Социална медицина и организация на здравеопазването и
фармацията“

Конкурсът за академичната длъжност „професор“ по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ е обявен в ДВ бр. 14 от 18.02.2022 г. за нуждите на Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“, факултет по Обществено здравеопазване на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Варна.

Участва само един кандидат - Доц. д-р Клара Георгиева Докова, д.м.

АКАДЕМИЧНО РАЗВИТИЕ НА КАНДИДАТА

- Доц. д-р К. Докова, дм е завършила Висше медицинско образование във МУ – Варна 1994 г.
- Получава втора магистърска степен, специалност „Обществено здравеопазване“, Университет Маастрихт, Нидерландия през 1997 г.
- От 2000 - 2009 г. е докторант във ФОЗ специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“, МУ Варна.
- Последователно преминава всички степени на асистент в Катедрата по Социална медицина и организация на здравеопазването на Висше училище, МУ-Варна (от 2001 – 2012г.)
- Притежава образователна и научна степен „Доктор“ от 2009 г.
- През 2012 г. е избрана за доцент.
- Доц. Докова има призната специалност по „Социална медицина и организация на здравеопазването“ (1999г.).
- Преминала е през разнообразни форми на следдипломна квалификация и специализации у нас и в чужбина, сред които по-значими са курсовете по епидемиология и биостатистика в Берлин, Краков, Прага и Кембридж.

- В периода 2014-2018 г. е избрана за Зам. Декан на Факултета по обществено здравеопазване към МУ- Варна.
- От 2018г. до 2020 г. е Декан на Факултета по обществено здравеопазване към МУ- Варна.
- Носител е на Наградата за наука „Питагор“ за 2020 г.
- Владе отлично английски и руски език. Има висока компютърна грамотност.

Информацията за кариерното развитие на кандидатката показва висока квалификация, богат организационен опит, управленски умения и целенасочен стремеж към професионално развитие.

ИЗИСКВАНИЯ, СВЪРЗАНИ С НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ

Доц. Докова е представила всички необходими документи за конкурса, предвидени в ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

Научните трудове (общо 47 броя) са подредени по образец, доказващ изпълнение на минималните изисквания за заемане на академична длъжност „професор“:

Таблица Брой точки по показатели

Критерий А	Показател 1. Дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“	1 бр. 50 т.
Критерий В	Показател 3. Публикуван хабилитационен труд – монография	1 бр. 100 т.
Критерий Г	Показател 7. Публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	15 бр.
	Показател 8. Публикации в списания с научно рецензиране, нереперирани в световноизвестни бази данни с научна информация	28 бр.
	Показател 9. Публикувана глава от колективна монография на английски език	1 бр.
ОБЩО Г 5 - 9 точки		341.19 т.
Критерий Е	Показател 20. Публикуван университетски учебник	1 бр.
ИГ	на трудовете, съгласно академичната справка	1307.034

Разпределението на научните трудове по място на кандидата в авторските колективи показва, че тя е самостоятелен или първи автор при 1/4 от публикациите. Повечето от колективните трудове, в които участва са с комплексен характер и този факт води до необходимостта от по-големи научни колективи.

Научната активност на доц. Докова включва :

- Участие като член в 2 национални научни проекти и в 4- международни.
- Ръководство на 2 национални научни проекти и ръководство на българския екип в международния проект- „Empowering service users through support and involvement (ESSI)” Erasmus Intensive Programme“.
- 12 участия в международни научни форуми, 18 участия в национални конгреси и конференции
- Членство в авторитетни дружества: на European Public Health Association , International Epidemiological Association , European Stroke Organization , Български лекарски съюз . Сътрудник е на Global Burden of Disease Study, Мрежата на СЗО „Региони за здраве“ Focal Point за Регион Варна.
- Член на редакционните колегии на: Списание «Социална медицина» и на «Scripta Scientifica Salutis Publicae».

От предоставената справка с положителни **цитирания** се вижда, че отражението на научната продукция е значително и потвърждава нейния приносен характер. Реалните цитирания съгласно Web of Science възлизат на **15000 т**, Кандидатката има създаден профил в „ResearchGate“, където има международна видимост за нейните трудове в български и чужди списания, показател за публикационния ѝ имидж и актуалност на тематиката, по която работи.

Импакт фактор: IF - 1307.034

Справката показва, че представените от доц. д-р К.Докова, дм трудове в наукометричен аспект надхвърлят в пъти минималните изисквания на ЗРАСРБ.

ТЕМАТИЧНА НАСОЧЕНОСТ НА НАУЧНАТА ПРОДУКЦИЯ И ПРИНОСИ

Представените от доц. Докова, дм публикации тематично се групират в следните 4 научни направления:

Първо направление „Оценка на общественото здраве и здравни неравенства чрез показатели за заболяемост, смъртност и болестен товар“: (А1, В3, Г7.2, Г7.3, Г7.4, Г7.5, Г7.6, Г7.7, Г7.9, Г7.11, Г7.12, Г7.13, Г7.14, Г7.15, Г8.1, Г8.2, Г8.3, Г8.4, Г8.11, Г8.12, П1, П5)

Проучванията в това направление показват авторския почерк на кандидатката. *Научните трудове се отличават със задълбоченост и ино-*

вативност на теоретичните обобщения и методичните подходи, на формулирането и доказването на научни хипотези. Основният принос в тях е последователността и системността на изследванията, започнали с разработването на дисертационен труд върху „Осведоменост, лечение и контрол на артериалното налягане сред селското население“, продължили с натрупването на нови и по-разнообразни епидемиологични знания и завършили с прецизно измерване на общественото здраве - Монографичен труд „Проучвания на болестен товар.“

Сред приносите в това направление бих искала да открия тези, които са с оригинален характер:

- За първи път е приложена методика за корекция на регресионно-разреждаща грешка върху данни за артериално налягане и е направен анализ на контрола на артериалната хипертония в представително за селското население срезово проучване, в зависимост от индивидуалния сърдечно-съдов риск.
- Осъществено е първото количествено измерване на приема на сол в България, чрез изследване на 24 часова урина за изследване на азот (N), натрий (Na) и калий (K). Доказана е висока консумация на сол сред популацията.
- Направен е исторически преглед на развитието на сумарните показатели за оценка на общественото здраве и за първи път са приложени на практика у нас новите сумарни показатели за оценка на болестен товар - DALY, YLL, YLD.
- Оценени са здравните загуби свързани с хипертоничната болест, с мозъчния инсулт, с раковите заболявания, с диабета и с бъбречните заболявания в България за периода 1990-2019 г.
- Направени са ценни регионални и международни сравнения за здравните неравенства и на болестния товар между Западна и Източна Европа.
- Доказано е, че намаляването на консумацията на сол води до намаление на болестния товар, чрез въздействие върху систолното артериално налягане.
- Анализирани са тенденциите в популационното здраве и главните движещи рискови фактори за здравето на местно, регионално, национално и глобално ниво.

Монографичният труд „Анализ на болестния товар“ представя задълбочен, професионално издържан сравнителен анализ на глобалния товар на болестите, травмите и на рисковите фактори в 204 държави и територии по света. За целта за първи път са приложени на практика новите сумарни показатели за оценка на болестен товар - DALY, YLL, YLD за периода 1990-2019. Представени са динамичните показатели за очакваната продължителност на живота и на живота в добро здраве, в зависимост от пола.

В монографията с вецина е обсъден многоаспектно проблем, който

е с висока практическа значимост за общественото здравеопазване. Чрез този труд кандидатката се представя като един от водещите стратегически анализатори у нас по проблемите на общественото здраве и на здравните неравенства, търсеща взаимовръзките на здравната система в широкия контекст на социалната макросистема.

Второто научно направление „Профилактика на заболяванията и промоция на здравето“ (Г7.8, Г8.5, Г8.7, Г8.8, Г8.9, Г8.13, Г8.14, Г8.15, Г8.17, Г9.1)

Приносите в това направление са свързани с подчертаване значението на здравето за хората и възможностите за укрепване на личното и обществено здраве, чрез здравна грамотност и насочено превантивно въздействие.

- Компетентно и в критичен аспект са разгледани световният и нашият опит и способите за практическа реализация на концепцията за промоция на здраве чрез изграждане и утвърждаване на глобална мрежа от „университети за здраве“, „места за промоция на здраве“ и др.
- Идентифицирани са основни предизвикателства пред системата на здравеопазване и е направен опит за синхронизиране на различни подходи за осигуряване на адекватни здравни грижи в ранна детска възраст и социална промяна в грижата за лица с увреждания.

Третото научно направление „Медицинска социология“ (Г8.4, Е20, П3, П8, П9, П10)

- В това направление е включен и учебникът по „Медицинска социология“. В него са анализирани основните социологически теории / според Британския медицински съвет/, които се използват при анализ на поведението, свързано със здравето и болестта и връзката му със социалната структура и контекст.
- Оценени са социално-психологически модели, прилагани за изучаване на въздействие върху поведението, свързано със здравето.
- Проучена е професионалната удовлетвореност на различни здравни специалисти.

Четвъртото научно направление „Обучение на специалисти в сферата на общественото здраве“: (Г7.1, Г7.6, Г8.6, Г8.10, Г8.18, П6)

Изяснен е профила на специалистите по общественно здравеопазване и областите за тяхното реализиране. Проучени са характеристиките на учебния процес в медицинското висше училище. Приносите в това направление са насочени към:

- Обосноваване на обективната необходимост от нов тип специалисти с бакалавърска степен по „Обществено здраве“ в България, в съответствие с европейските стандарти.
- Представен е социологическият поглед към спецификите на медицинската професия и необходимостта от екипност в работата на разнородни

специалисти.

- Създадени са съвременни разработки за обучение по общественото здраве в степен „Бакалавър“ и помощник фармацевт, съответстващи на компетентностите на съответните здравни професии.

Като *обобщаваща характеристика* за всички научни трудове, представени от доц. Докова, заслужава да се подчертае, че те са подготвени изключително старателно, придружени със съответен табличен материал и графични изображения, подходяща и правилно оформена библиография.

Голямото разнообразие на тематиката на научните трудове, съответства на основните области на научната специалност. В повечето публикации се отразява дългогодишния труд и опит на автора. В извършените изследвания широко са използвани методите на системния анализ, документален метод, социологични, модерни статистически и епидемиологични методи.

Заслужава висока оценка умението на авторката да планира и организира научни изследвания, да прави задълбочени анализи и да извлича убедителни изводи в областта на организацията и управлението на здравеопазването и на приложената епидемиология.

ОЦЕНКА НА УЧЕБНО - ПРЕПОДАВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ

- Доц. Докова има общ преподавателски стаж над 20 години. Тя провежда обучение на студенти в учебните дисциплини: Социална медицина и биостатистика ; Въведение в епидемиологията; Приложна епидемиология и промоция на здравето; Медицинска социология; Социология на здравето и болестта; Медико-социални аспекти на уврежданията; Показатели и оценка на общественото здраве; Въведение в общественото здраве.
- Курсове за СДО: Дизайн на научни изследвания и статистически анализи.
- Учебната натовареност излиза от рамката на нормативните изисквания и се движи за последните 5 години от 270 до 557 часа.
- Доц. Докова разработва и участва в създаването, както и в последващото актуализиране на учебни програми, включени в нейната преподавателска дейност.
- Автор е на 1 учебник.
- Под нейно ръководство, успешно са придобили Магистърска степен 18 дипломанти и са защитили успешно 5- ма докторанти.
- Участва като член на научно жури по конкурси за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ и на академичните длъжности „доцент“ и „професор“.

Лични впечатления

Доц. д-р К. Докова, дм е ерудиран учен и преподавател, с иновативен подход в изследователската и учебна дейност. Тя е отговорна, себевзискателна, принципна и скромна.

Критични бележки – нямам.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на всичко изложено по-горе категорично считам, че доц. Докова, отговаря напълно на условията на ЗРАСРБ, като надхвърля заложените качествени и количествени показатели за развитие на академичния състав, посочени в Правилника на МУ- Варна за заемане на академичната длъжност „Професор”.

Като имам предвид педагогическите качества и умения, дългогодишния опит при обучението на студенти, високата стойност на научните постижения, категорично считам, че доц. д-р Клара Георгиева Докова, дм, отговаря напълно на всички изисквания за придобиване на академичната длъжност „Професор” за нуждите на катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването” към Факултет „Обществено здравеопазване”, МУ – Варна и изразявам горещата си подкрепа за кандидатурата ѝ.

София, 13.06.2022 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

/Проф.д-р Е.Шипковенска, дм/